

Tretji letnik.

II. zvezek.

ZORA

Glasilo

slovenskega katoliškega dijaštva.

Ureduje

ANTON VADNAL.

Na Dunaju

TISKARNA OO. MEH. TARISTOV.

Zahvala.

Z največjo hvaležnostjo morami zabilježiti, da so v tem tečaju 1896/97 blagovolili poslati društvu „Danici“ velikodušne darove nekateri nam naklonjeni gospodje, kojih imena naj v dodatek k imeniku v tretji številki II. letnika „Zore“ tukaj objavimo. — Kot ustanovniki: preč. g. A. Kalan, kanonik in dež. posl. v Ljubljani, 25 gld., preč. g. Leopold Picigas, prefekt v Terezijanišči 15 gld., prevz. g. dr. A. Mahnič, škof krški itd. 10 gld. — Kot starešine: gdje: msngr. F. Jančar, žpk. n. vitez. reda na Dunaji, dr. J. Pajek, kank. v Mariboru, Št. Katal, st. kank. v Gorici, Peter Urh, prošt v Novem mestu po 5 gld.; — gdje: Fr. Ogradi, opat v Celji, Ig. Orožen, st. prošt v Mariboru po 4 gld.; — gdje: Ant. Cibič, dekan v Črnicah, dr. Fr. Feuš, prof. bog. v Mariboru, Lovro Herg, st. dekan v Mariboru, Fr. Marinič, žpk. v Kojskem, neimenovani na Dunaji, dr. A. Meško, prof. bog. Mariboru, J. Zidanšek, prof. bog. v Mariboru po 3 gld.; — gdje: Jak. Bohinc, st. žpk., J. Čede, kpl., J. Čížek, kpl., Jak. Hribernik, spirit., Kar. Hribovšek, rav. in kank., Lud. Hudovernik, st. vikar, Jak. Kavčič, c. kr. prof., J. Majcen, škf. tajnik, dr. Mar. Matek, prof. bog., Tom. Rožane, kank., Jak. Tajek, c. kr. voj. kpl. vsi v Mariboru, Ant. Batagelj, vik. iz Vedrjan pri Kojskem, Mat. Koren, žpk. in Mat. Osenjak, kpl. v Zalecu, dr. Vil. Schweitzer, odv. cand. v Ljubljani po 2 gld.; — gdje: J. Benkovič, kpl. v Naklem, Ant. Brdnik, koop. v Celji, J. Brence, žpk. pri sv. Gregoriju, Ant. Čestnik, kor. vikar v Mariboru, dr. Fr. Janežič, c. kr. prof. v Celji, Fr. Korošec, prof. v Mariboru, Iv. Krančič, kpl. v Celji, Ant. Lajnšič, kpl. v Poljčanah, Fr. Lakmajer, žpk. v Grahovem, J. Lavrič, žpk. v Ambrusu na Dolenjskem, J. Laznik, žpk. v Polh. Gradcu, Iv. Lenart, žpk. in duh. svetnik v Poljčanah, Mat. Ljubša, kurat. v Gradcu, dr. Ant. Medved, c. kr. prof. v Mariboru, Val. Mikuš, kpl. v St. Jurju na Štirnem, J. Potovšek, kpl. v Celji, Kar. Presker, kpl. v Soštanji, Ant. Rančigaj, vik. v Celji, Jos. Rozman, žpk. v Rakitni, J. Sajovic, žpk. v Slavini, J. Sigl, kpl. v Kamnici, Fr. Simonič, st. kpl. v Mariboru, Ant. Stenovec, žpk. na Seli, Mat. Strakl, kor. vik. v Mariboru, J. Vreže, prof. v Mariboru po 1 gld. — Bog plati blagim gospodom in nakloni nam še več takih nam zelo potrebnih podpornikov!

Odbor „podpornega društva za sl. visokošolce na Dunaju“ je, kakor doslej še vsako leto, i letos poročal slovenskemu občinstvu o svojem delovanji — pred kratkim časom je razposlal svoje osmo letno poročilo. Odbor je imel i letos dokaj posla, da je ustregel mnogobrojnim prosilcem: razdeljeval je podpore v znakah in v gotovini najvrednejšim in najpotrebnejšim. Vsa hvala odborovi marljivosti, pa tudi požrtvovalnosti slovenskega naroda! — Velezashuznega, večletnega društvenega blagajnika č. g. dr. Fr. Sedej-a je zbor izvolil častnim članom. — Žal, da je neizprosna smrt zadala društvu letos hudih ran; unrli so, kakor znano, velezashuzni predsednik Ivan Navratil, kanonik Karol Klun in notar Viktor Rosina. Lahka jim zemljica!

Iz računskega poročila povzamemo nastopno: Dohodkov je imelo društvo v letu 1895/96 skupaj 1385 gld. 14 kr.; od teh pripada osnovni glavnici 75 gld. 30 kr., prebitek 1409 gld. 84 kr. pa je bil društvena razpoložnina. Z lani izkazano osnovno glavnico v znesku 4540 gld. 7 kr. znašala je tedaj osnovna glavnica koncem šolskega leta 1895/96 skupaj 4615 gld. 37 kr., koji so naloženi deloma v raznih vrednostnih papirjih, deloma pa v različnih večinoma slovenskih hranilnicah. Stroškov je imelo društvo 1574 gld. 75 kr. in sicer 1491 gld. 75 kr. na podporah, 83 gld. pa upravnih stroškov.

Po študijah je bilo med podpiranci: 26 juristov, 13 filozofov, 5 medicincev, 8 tehnikov, 3 veterinarci, 1 slušatelj umetno obrtne šole in 1 agronom; po kronovinah pa: 41 Kranjcev, 6 Primorcev, 9 Stajercev in 1 Korošec, skupaj 57.

V zadnjem času je sl. pod. društvo prejelo sledeča darila: V Brežicah je darovala posojilnica 10 gld., iz Celovca pa je doposlal slovenski klub (gg. F. Schrey in V. Legat) 5 gld. — Na Dunaju je nabral društveni ustanovnik, državni poslanec g. Viljem Pfeifer 60 gld., katere so darovali gg. državni poslanci slovenski: Alfred Coronini, dr. Lavoslav Gregorec, dr. Anton Gregočič, dr. A. Ferjančič, eksp. Karol grof Hohenwart, Anton Koblar, Vilj. Pfeifer, Fr. Povše, dr. Ivan Sušteršič in Fr. Višnikar — vsak po 5 gld. Nadalje so darovali na Dunaju g. Anton Globočnik pl. Sorodolski, vladni svetnik i. t. d. 10 gld., g. dr. Vladimir Globočnik pl. Sorodolski, c. kr. tajnik v finančnem ministertvu 6 gld., g. dr. Pavel Turner, posestnik i. t. d. 10 gld., g. Jos. Stritar, c. kr. profesor 5 gld., g. dr. Janko Pajk, c. kr. profesor 5 gld., g. Borodinov 5 gld., g. Jos. Sturm, deželni poslanec v V. okraju, c. kr. profesor in akad. slikar 5 gld., g. Žiga Sežan, c. kr. likvidator 5 gld., g. J. P. 5 gld., g. dr. Janko Hočevar, odvet. kandidat 10 gld., g. F. Svetič, vzgojevalec 4 gld., g. Janez Ilc, c. kr. pol. nadkomisar 3 gld., preostanek za Ivan Navratilov vence slovenskega kluba 3 gld. 50 kr. V Gorici je poklonil: N. N. 20 gld., v Gradcu: g. dr. Ivan Klasine, dvorni in sodni odoltnik 3 gld.; pri sv. Jurju ob Taboru: vlčg. Fr. Zdolšek 5 gld.; v Kaluzi na Ruskem g. Božidar Štiltar, č. profesor (po V. Legatu v Celovcu) 1 gld. V Idriji je nabral g. Vinko Kolšek, c. kr. notar 16 gld., katere so darovali: g. pl. Premerstein 5 gld., gg. Vine. Kolšek, Dragotin Lapajne, Jos. Šepetavec, nadoskrbnik Lanciger, c. kr. sodni pristav Franc. Milčinski, c. kr. poštar Vaelav Helmich, inženir Dragotin Svoboda, Ivan Gruden, Talka (po 1 gld.), Milka, Poldka, Nadinka, N. N. po 50 kr. V Konjicah je društvu daroval: g. dr. Ivan Rudolf, odvetnik, posestnik i. t. d. 5 gld., v Kranju: g. Viktor Globočnik, deželni poslanec, c. kr. notar i. t. d. 5 gld. V Krškem je nabral mestni župan g. dr. Tomaž Romih 4 gld. 50 kr. Nadalje so darovali: v Ljubljani g. Makso Pleteršnik, c. kr. gimn. prof. 5 gld.; v Ribnici (na Stajerskem) vlč. g. župnik Fr. Hrastelj 5 gld.; v Stillfriedu (na Nižje Avstrijskem) vlč. g. župnik dr. Michael Mogolič 5 gld.; v Trebnjem g. Emil Orožen, c. kr. notar 3 gld.; v Tolminu g. dr. Karol Triller odvetnik 5 gld.; v Radgoni vlč. g. Leopold Vozlič, kaplan 1 gld. Iskrena hvala vsem darovalcem. Bog plati!

Nadaljne darove sprejema društveni blagajnik vlč. g. Fr. Jančar, msg. papeški komornik, župnik nemškega viteškega reda na Dunaju, I. Singerstrasse st. 7.

Tretji letnik.

1897.

II. zvezek.

Moja nagrobnica.

Prijatelj, ali znanec moj,
 Ali kdor koli med rojaki
 Napév naj tožen mi zloži
 Ko smrt okó mi zastekli,
 Ko ležal bodem v črni raki.

„Dobil je mir, dobil je mir,“
 Zvenijo naj glasovi
 Na dan pokopa po grobeh
 Na tistih svetomirnih tleh,
 Kjer snidemo se vsi rodovi.

„Srcé mu ne utriplje več
 V kopnečem hrepenenji.
 Neskončni Bog, ozri se nanj,
 Ne spomni hudih se dejanj,
 Kar jih je storil kdaj v življenji!

Nikar ga iz temè v temò
 Iznova ne zagrèbi!
 Saj je po sreči hrepenèč,
 Po dolu zémeljskem hodèč
 Hrepenel vendar le po Tebi.

Pri Tebi naj popeva zdaj
 O bláženstvu nebeškem,
 Ki videlo ga ni okó,
 Ki slišalo ga ni uhó,
 Ki v srci kילו ni človeškem.

O bláženstvu, ki vsem željam
 Na veke bode streglo,
 Strmé naj bi oznanjeval,
 Da v Tebi duh je vse spoznal,
 S Teboj srcé je vse doseglo.“

A. O. Klemen.

Zadnja čarovnica.

Povest iz leta 1701. — Spisal A. Zdenčan.

Drugo poglavje.

Lipo se je poslavljaló solnce tisti dan: čarobno so se igrali njegovi žarki na šipah visokih grajskih oken, predno so se razgubili v tajnostnem polmraku. Toda krasno zahajajočega solnea in večerne zore ni več gledal pred svojo prodajalnico Mikula Gregorec: zaprta je bila mala njegova prodajalnica pred mogočno trško lipo. On sam pa je že vzdihoval, preklinjal in rotíl se v mračni graščinski ječi.

Še tisto popoldne so priveli v ječo oba ovađena čarovnika. Sodnik je sicer trđil, da se ne mudí, a Mordaks je priganjal, češ, da ponoči že zatoženca lahko pobegneta. Mordaks je s svojim mnenjem zmagal. Zahajajoče solnce ni dobilo Mikule Gregorca in Lucije Kerzničevke doma, ampak v tesni in mokri ječi. Ker se bomo z Lucijo še pozneje natančneje pečali, baviti se nam je sedaj z Gregorcem.

„Tukaj pa ne bom, naj bom tisočkrat čarovnik, ali pa nobenkrat; te sežgane babe me ne bodo izdajale“, jezi se sam zase Gregorec. Ker pa vídi, da mu nič ne pomaga jeza in kletev, začne premišljevati, kako bi se rešil iz tega mučnega položaja. V mladostnem svojem cvetu, ko je komaj doživel trideset let, ko ima veliko premoženja, vendar še noče zapustiti zemlje in se dati sežgati. Če pa ostane v ječi, bo moral umreti, posebno ker nima še prav lahke vesti. Začne preudarjati na vse strani, kako bi se rešil. Pa nobenega upanja zvezdica mu ne zasije: kakor v ječi, tako je temno v njegovem notranjem.

Kar se nekaj nenavadnega domisli. Škodoželjen posmeh mu zaigra na prej obupanem licu in polglasno sam pri sebi govori: „Naj bo! naj jaz poginem, a sam ne bom; pred menoj bo sežgana še moja najhujša sovražnica, in če dam zato vse svoje premoženje.“ Tako govori in snuje škodoželjno naklepe.

Čim dalje temnejša noč objema Gregorca. Kar zaškrípíjejo vrata, in notri stopi birič Martinek Govše. Pozna se mu, da je popoldne pil. Gregorceu je prinesel kos črnega kruha in vrč vode. Nato začne posmehujoče:

„Gospod Gregorec, post bo post. Škoda denarja, da ga ne morete porabiti, kakor bi ga jaz lahko, seve, če bi ga imel.“

„Martinek! ali hočeš denarja, veliko denarja si prislužiti?“ vpraša Gregorec, ne meneč se za biričovo zbadljivo opomnjo.

„Moj Bog! pa še rad, saj sem zmiraj žejen, kakor goba ali pa tista Mrzla jama, saj veste kje je, ki vodo požira; jaz bi pa raje vino. Denarja se Martinek ne bo branil, da le ni čarovniški.“

Martinek je postal najedenkrat druge volje.

„Dober denar, pošten, kakor sem jaz, samo molči ko grob. Pridi, kadar v gradu vse pospi. Prinesi dva velika plašča. Denarja dobiš kolikor hočeš, samo molči.“

Suho Martinkovo lice se razjasni in veselo pokima Gregorcu, predno odide.

Omenili smo že Martinkove hude strasti, namreč njegove žeje. A naš Martinek ni šel tolažit in gasit žeje, kadar se je pojavila pri njem, kar se je večkrat na dan zgodilo, k vodnjaku, ampak je imel rad kaj tacega, kar praska in šegeče po grlu: spoštoval je vse bolj ko vodo vinsko kapljico, še bolj pa žganje. Njegova nič kaj častna služba mu je pa premalo nesla, da bi si mogel kaj prida dovoljevati; zato je bil na denar volk. Vestí ni imel preveč občutljive, sicer jo je pa tudi lahko potolažil in vso krivdo zvrnil na predstojnike, češ, zakaj mu pa dajo tako malo plačila, da se ne more preživiti. Gregorec je dobro vedel, da se z denarjem pri Martinku vse opravi. Zvita Martinkova glava jo je pa vedno tako izpeljala, da ni sodnik nikdar na sled prišel njegovim stranskim zaslužkom.

Odbila je deseta ura. V gradu je bilo vse tiho. V trgu je sicer zaspani nočni čuvaj še odpel deseto uro s breščočim glasom, potem se je pa zleknil po klopi na konci trga, položil svetilnico k glavi, na steno naslonil sulico, potem pa zaspal, češ doslej sem jaz čul s svojimi očmi, sedaj naj pa svetilnica. Tudi po trgu je bilo nenavadno mirno: ponočnjaki, ki so preje skoro slednjo noč razgrajali po trgu, so odšli mirno spat. Dogodki zadnjih dnij, posebno pa čarovniške obravnave, so jih odgnale.

Takrat se zmuzne iz svoje sobe v velik plašč zavit Martinek in se vleče kakor senca po temnem hodniku proti ječi. Tu postoji, premišlja trenutje, ali bi stopil vanjo, ali ne. Pa slaba njegova stran je zmagala in oprezno odpre težke duri ječe. Gregorec ga je že nemirno čakal. Prišlec mu vrže drugi plašč, katerega je seboj prinesel, skloni se čez Gregorca in mu skrivnostno sepeče:

„Kam pa mislite iti? Pobegniti ne smete, sicer jaz izgubim službo!“

„Tega za zdaj ne nameravam. Spremljaj me v mojo hišo; stori kar hočem, sicer pa molči!“

Oči so se mu zaiskrile pri teh besedah, in Martinku je bilo že malo žal, da se je spustil ž njim v pogodbo, dasi se ni bal čarovnikov; saj jih je bil že vajen. Spomin na oblubo denarja mu je tudi ta strah vzel.

Gregorec pa se tesno zavije v plašč in gre iz ječe. Za njim se potuhnjeno plazi tudi Martinek. Prideta na dvorišče. Skozi vrata ne kaže iti, ker bi lahko ropot in rožljanje ključev katerega iz spanja vzbudilo. Torej prinese Martinek lestvico, prisloni jo na zid, ki oklepa dvorišče, in kmalu sta na prostem. Gregorec se ne obotavlja mnogo, ampak opreznih, a urnih korakov prekorači mali most, ki je vezal trg z gradom in je bil čez Bistrico narejen.

Tu postojita. Gregorec preudarja, ali bi šel mimo hiš skozi trg do svojega doma, ali pa ob vodi Bistrici okoli trga. Poslednje izbere, da bi ga nihče ne videl.

Tesneje se zavije v plašč in isto stori njegov spremljevalec. Gresta zadaj za cerkvijo mimo vode do ceste, ki pelje v Kočevje. Nato po vrtih in njivah okoli, tako da prideta od nasprotne strani in od zadaj v hišo. Sprednja vrata so bila zaklenjena, do zadnjih pa je imel Gregorec sam ključ. Deklo so zaprli, da bo pričala o svojem gospodarju.

Oddahneti se globoko, ko prideta v hišo, ne da bi ju kedo spazil. Tu odpre Gregorec omaro, poseže v predal in svetli denarji se vsujejo v pest vzradoščenemu Martinku.

„Še več dobiš, ako boš storil, kar bom velel,“ sikne Gregorec.

Sam vzame drugo pest denarjev, jih pokaže Martinku, rekoč: „Glej, to še dobiš, ako boš tiho in mi boš storil po želji!“

Nato stopi k drugi omaro, išče dolgo, dokler ne najde, kar je hotel.

„Jutri bodo iskali, a nič našli. Dobro, to naj ne škoduje samo meni, ampak tudi drugim. Jaz ti nisem kriv; zakaj me nisi nekedaj ljubila,“ mrmra Gregorec.

Obrne se k Martinku in mu pravi: „Prisezi mi, da ne boš nikomur črnil besede, kar boš slišal in videl.“ Oči so se Gregorcu divje svetile, in Martinek se je tresel po vsem životu. Kaj bi dal, ko bi bil sedaj doma proč od tega čarovnika. Pa bal se je, zdaj ga zapustiti, ker je mislil, da mu Gregorec lahko škoduje. In pa pohlep po denarju, ta ga je še najbolj mamil.

„Prisezam,“ jekne birič in v znamenje prisega dvigne tri prste kvišku.

Oni pa se skloni na tla, razgrne po tleh svilen robec, položi notri kost kakega mrtvega otroka, kakor se je videlo Martinku, ženske lase, dve posušeni rastlinici: to lepo zvije in preveže vse skupaj s tremi svi- lenimi trakovi. To skrije v plašč, vzame ključ s sabo, in tiho zapustita hišo. Martinek ni bil sicer strahopetnež, a danes so se mu ježili lasje, ko je hodil ob strani tega čarovnika.

To opazi tudi Gregorec; smeh mu zaigra na ustnih, skloni se do tovariša in mu šepne: „Nikar se ne boj! To je le mala šala. Zdaj pojdiva

k tvoji sestri Marjeti; nje tudi potrebujem.“ Zavijeta jo za hišami, in na konci trga se ustavita pri mali leseni koči, kjer biva Marjeta Govše, sestra Martinkova.

Tema je bila v izbi; zato potrkata lahno na okno. Nihče se ne oglasi. Potrkata močnejše. Tedaj nekaj zaškriplje v izbi, in zaspan glas vpraša, kdo je.

„Odpri, pa tiho bodi!“ ji zakliče brat. Spoznala je glas in je odšla odpirat.

„Kaj pa te je prineslo domu ob taki uri? Ali ti čarovniki naga-jajo?“ pozdravi ga neuljudno sestra, odpirajoč vrata.

Ko zagleda dva pred sabo, se še bolj prestraši, in kmalu bi ji glasen krik na pomoč ušel, da ji ni brat še jedenkrat zapretil, da naj bo tiho.

Odidejo v hišo. Tu vrže Gregorec plašč z ramen, in Marjeta se silno prestraši, ko zagleda res živega čarovnika pred sabo.

„Nama se mudi, zato ne odlašaj! Daj jedno rovnico ali motiko, da to-le zakopljemo. Če boš molčala, dobiš toliko denarja, da ti ne bo treba nikoli za nobeno delo prijeti,“ govori naglo Gregorec.

Tudi tu je zadel na pravo struno. Marjeta je rada udobno živela brez truda in dela.

„Kaj pa bi rada?“ vpraša ju znova.

„Ali sovražiš Marino Šušarkovo, svojo sosedo?“ pravi Gregorec. Dobro je vedel, da se ne vidita radi. In ne da bi čakal odgovora, nadaljuje: „Poslušaj me; ako boš tiho, ti bo dobro, ako ne, boš pa sežgana, kakor bom jaz. Jaz bom na sosedin vrt tole zakopal. Ti jutri pripoveduj ljudem, da si videla po noči Marino Šušarkovo, ko je prišla s čarovniškega shoda. V dokaz bodo te stvari, katere je Marina zakopala na vrt. Njo bodo zaprli, in gorela bo kakor jaz, ha, ha!“

Od kraja se je branila; ko ji je pa še brat prigovarjal, se je udala. Največ jo je preslepil denar. Pa še več! Poprej se je sicer branila; sedaj je pa še sama to odobraval. Pregrešna misel ji je prišla v glavo, kako bi se maščevala nad nekom. Še jednega človeka je bolj sovražila kakor sosedo Marino, in ta je bil Mihael Lamut, duhovnik pri Novi Štifti. Lepa prilika se je ponudila, da se maščuje. Gre k svoji skrinji, izvleče iz nje neko knjižico, jo poda Gregorcju in pravi:

„Še to denite notri! Vi se boste maščevali nad Marino zaradi ljubezni, kajneda? Jaz se bom pa nad duhovnikom zaradi tega, ker me je tožil. To knjigo sem mu jedenkrat vzela, ko jo je v naglici pozabil v cerkvi. Ta ga bo spravila tudi na grmado!“

Zlobno se je smejala spridena ženska tej najključbi. „Prav! vsak zase. Toda hitro!“ odgovori Gregorec, potisne knjigo v ruto in gre ven. Njemu sledita brat in sestra.

Napol lesena in napol zidana hiša, ki je bila lepo belo pobeljena, je stala sredi sadnega drevja. To je bila hiša čevljarja Janeza in njegove žene Marine.

Mirno so spali nje stanovniki, in niti sanjalo se jim ni, kaj snujejo zunaj trije, ki so hujši ko vse čarovnice, ki nameravajo uničiti njihovo življenje in poštenje. Črna noč je objemala zemljo, in črna noč je zakrivala njih hudobijo.

Odidejo torej z rovnico in motiko na sosedov vrt, skopljejo sredi vrta jamo, položé noter svileno ruto in jamo zopet zasujejo.

To se je vse tako mehanično godilo, kakor bi tolkli kamen na cesti, a ne rušili srečo in dobro ime duhovniku in pošteni družini.

Zvršili so naglo.

Polnoč je bila s počasnimi udarci v zvoniku trške cerkve, ko sta se oprezno pomikala proti graščini birič Martinek in Gregorec. Kmalu je bilo vse mirno, kakor bi se nocoj nič ne bilo zgodilo.

(Dalje prihodnjč.)

Narodna pesem.

Oj deklica slušaj,
Povej, razodeni,
Že rožmarin komu,
Duhti tvoj zeleni?

Cvetó-li za koga
Ti v oknu cvetice?
Ne manjka nobene
Na stebłu glavice?

Pa sultan veliki
Ponoči kdaj laja?
Ponoči kdaj mati
V skrbeh zate vstaja?

In ljubiš bolj slavca
Kot petje škrjanca
Nad poljem, kjer goni
Za plugom brat vranca?

Oj deklica čuj me:
Ti sama si ptička,
Če ne, bi ti rdeča
Ne bila tak lička.

Jaroslav.

Fronétov Frône.

Črtica.

Napisal Pivčan.

Spomini, vi spomini, že zopet ne mirujete in mi stavite pred oči sliko jednega izmed zemeljskih trpinov!

Fronéteva hiša stoji v zgornjem delu naše vasi, med tako zvanimi „góranjci“. Tu je doma naš Frône, ki je dobil pri svetem krstu patrona sv. Franciška. Zakaj je svet to njegovo ime tako preobrnil, nisem mogel izvedeti kaj gotovega. Tudi o njegovih mladostnih letih mi ni dosti znanega. Le toliko vem, da je bil vojak.

Med tem, ko je nosil vojaško suknjo, umrla sta mu roditelja, in starejši sin je prevzel domačo bajto. Druzega tako niso imeli.

Urnivšemu se od vojakov ni ostajalo Frónetu družega nego: če se hočeš preživiti, pojdi služiti. In šel je za hlapca daleč tja v Brkine — k premožnemu kmetu Jeraju. Mnogo let je tu prebil, lepih denarcev si prislužil. A človek se naveliča sleherne stvari, naj bode še tako prijetna, če jo uživa vedno. Jednako se je godilo s Fronetom. Popustil je Jerajevo kmetijo in šel domov k bratu.

Ni nadlegoval brata, da bi ga živil, ne, vedel si je dobiti kruha na svoje roke. Po zimi je plel metle in jih prodajal po okolici. V toplih poletnih dnevih je zahajal z vrečo na rami in motiko v roki na bližnje cesarske planine in kopal encijan, ali kakor je on imenoval to rastlino „lečjan“. Korenike tega zelišča je sušil in dobro prodajal. Saj je encijan znan kot dobro zdravilo. A ta posel je bil zelo nevaren. Kolikokrat je moral bežati pred cesarskimi lovci! Toda premeten je bil že toliko, da mu niso mogli do živega.

Nekoč ga zasledi jeden izmed lovcev, ko je raval ravno močno encijanovo korenino. Frône ga o pravem času zapazi in zbeži. Lovec naščuje nanj psa: „Kss . . . kss . . . ! Primi ga . . .“! A Frône si je znal pomagati. Ko pridrvi pes do njega, pokaže z roko v daljavo pred seboj rekoč: „Kss . . . kss . . . ! Primi ga . . .“! In pes je dirjal dalje, Frône pa je srečno odnesel pete.

A postaral se je Frône. Roke so se mu začele tresti in niso mogle več obrezovati brezovih šib, noge so mu odpovedale pot v strme planine po „lečjan“. Prisiljen je bil poseči po malho in iti od hiše do hiše.

Kot takega jaz pomnim. Vse drugo o njegovem življenju sem pozvedel tu pa tam, ko je prišel k nam beračit. Kaj rad sem ga poslušal, ker je vedel mnogo mičnega povedati.

Veliko je vedel pripovedovati o Francozih. Vračajoč se nekoč iz trga, dobim ga pri „rakiškem“ znamenju, ko je sedel zamišljen na obcestnem kamenu. Tik njega je ležala polna bisaga in palica krevljača.

„No Frône, kam si se tako zamaknil?“ ogovorim ga.

„Kaj bi človek ne premišljal, ko mu polnijo glavo taki spomini!“ zavrne me. „Glej, ta-le njiva ob cesti je bila kedaj mojega očeta, o katerem ni več ne tiru ne sledu, a kakor upam, Bog jih ni pozabil. Veš, naša njiva je bila, in tisto leto, ko so se bili Avstrijci s Francozi, vsejali so bili oče tu ajdo. Prav dobra letina je bila. Poželi smo jo — jaz seveda ne, ker takrat še hlač nisem nosil, a zraven sem le bil — povezali jo in postavili v stavke. Kar se pripode sem od trga naši, Francozje pa jo ubirajo za njimi. Blizu naše vasi se ustavijo in utabore Avstrijci, Francozje pa nekaj niže tega-le znamenja.

Takrat se je trda godila Matenjcem. Kar je le moglo, zbežalo je iz vasi v Mežnarjevo senožet — v ono podmol, kjer je zasledil predlanski cesarski lovec več srn, mej njimi tudi onega srnjaka, čegar rogovi so nabiti nad cesarskim hlevom. Le stari ljudje in otroci so ostali doma. Pri nas, tako so mi pripovedovali babica, zakopali so v kuhinji skrinjo z obleko, kaščo so pa zazidali. Vojaki so se razkropili po hišah in pobrali vse, kar jim je ugajalo. Iz naše hiše so vzeli mizo in stole, stresli z zibeli leto staro sestrico Ivanko ter odnesli tudi zibel seboj, da so se mogli nasloniti nanjo, ko so sedeli pri mizi.

Pred taborom na cesti je stala straža, ki je zarohnela nad slednjim mimogredočim: „Ki vi?“ In kedor ni odgovoril: „Boni mi“, padel je začet od sovražnikove kroglje.

Kmalu se je vnel boj. Cesarski častnik prijavivši nekoč mimo hiše dejal je babici:

„Popustite hišo, kajti jaz ne stavim krajcarja nanjo. Krogle bodo frčale, kot bi šla toča“.

In res so zbežali babica z menoj in sestro k Sajovčevim.

A naši vojaki so bili tiči takrat. Čeprav je bilo Francozov mnogo več, morali se pobrati pete. Da bi prikrili svoj beg, kaj meniš — kaj so storili? — Vse naše ajdove stavke so pobrali s te-le njive, postavili jih tankaj, kjer so stali sami, da bi mislili naši: Francozje stoje trdno ko skala, in bi jo pocedili.

Da, tako je bilo takrat, a sedaj se je vse spremenilo. Njivo ima Pozenel, moje babice in očeta ni več. Tudi jaz pojdem skoro za njima. O naduha, naduha, skoro me spraviš od kruha!“

Globoko je tu vzdihnil in zakašljajal. Poslovil sem se od njega, ker se je že nagibal dan in sem imel še dobršen kos pota do doma.

Vračal sem se pred tremi leti na velike počitnice. Solnce je žarno pripekalo, radi tega nisem krenil s kolodvora po veliki cesti, temveč zavil sem po stezi skozi cesarski „boršt“. Ko odidem mimo cerkve svetega Ivana, naletim na nekaj nenavadnega.

Par volov, koje je gonil stari Kotnik, je peljalo na vozu proti pokopališču rakev, zbito iz štirih belih grobih desk. Ko ugledam dva golo-glava moža, ki sta stopala za vozom, zavem se šele, da je pogreb. A takega pogreba še nisem videl. Da bi koga vozili k poslednjemu počitku iz vasi, ki je oddaljena komaj deset minut od pokopališča, to se ni še pripetilo, kar pomnim.

Klobuk snamem z glave in se pridružim pogrebcema. Ko je bil duhovnik izročil truplo zemlji in sta ga zasipala pogrebca, izvedel sem od onih dveh, da se je preselil v večnost — Frône.

A tako žalostno je končal! Prav milo se mi je storilo, ko sta pripovedovala, da je komaj pridihal pred dvema dnevoma iz Slavine, kjer je prosil milodarov, da se je ustavil pri Kotnikovih in prosil, da bi ga prenočili. Odkazali so mu prenočišče v listju. Drugo jutro ga je dobil hlapec na pol mrtvega. Komaj, so ga še spravili z Bogom. Ker je bil poln golazni, položili so rakev na voz. Ubogi Frône! . . .

„Naj ti sije nebeška luč“, dejal sem poslovivši se od groba. „Uresničilo se je, kar si mi pravil lansko leto sedeč na občestnem kamenu: nadduha in starost ti je pretrgala življenja nit“.

Ograja.

Krasen vrt! Le bogatini
Tega tu so zasadili,
Ki jim druge pač skrbi ni,
Ko da bi se veselili.

Tu gredica pri gredici
Krasno, pisano vrsti se,
In cvetica, pri cvetici
V živih bojah košati se.

„Glej, čemu pa ta ograja
Krog in krog se tu vzdiguje?“
„Da cvetice te obdaja
In jih pred ljudmi varuje!“

„Čednosti le v srci raje
S trnjem ostrim ogradite,
Tukaj treba je ograje,
Da srca so zlobi skrite!“

B.

Galileo Galilei.

Piše Jos. Sever.

I.

(Dalje.)

Koncem marca l. 1611 se je bil napotil Galilei v Rim, da bi ondi prepričal peripatetike o resničnosti svojih odkritij na nebu in o koristi daljnogleda za astronomijo. Zakaj peripatetiki so bili — tako je pisal prijatelju Sarpiju — njegovi jedini sovražniki, „ki so hoteli svet tak imeti, kakor ga je opisal Aristotel, ne pa kakor ga je narava ustvarila“. Pismo, katero je pisal 22. aprila nekemu prijatelju, kaže, da so ga sprejeli papež Pavel V. in drugi cerkveni dostojanstveniki jako prijazno. Štirje matematiki, jezuitje Clavius, Grienberger, Odon van Maelcote in Lembo so potrdili resničnost Galilejevih odkritij na nebu, in v majniku je celo pater van Maelcote na rimskem kolegiju predaval o daljnogledu. Od vseh slavljjen se je vrnil Galilei rožnika meseca v Florenco. Tu je l. 1613 spisal omenjeno razpravo o solnčnih pegah (macchie solari), v kateri je poudarjal resničnost Kopernikovega sestava.

Skoro tisoč let je spala astronomija pod odejo Ptolomejevega sestava, dokler je nista v 15. in 16. stoletji vzbudila kardinal Nikolaj Krebs — po rojstni vasi Cues tudi Cusanus imenovan — in kanonik Nikolaj Coppernicus (Köppernigk). Nikolaj Cusanus, ki ni bil sicer strokovnjak v astronomiji, pač pa globok mislec, je bil prvi, ki je učil za razvoj astronomije nujno resnico, da se planetje sučejo okoli solnca. Žal, da se je pozneje izgubil v svojih špekulacijah. O resničnosti njegovega nauka je bil Kopernik že v svojem štirintridesetem letu popolnoma prepričan. Od l. 1500—1507 je bival v Rimu, kjer so mu naročili, naj objavi in dokaže svoje mnenje. Šestintrideset let je neprenehoma opazoval planete in slednjič spisal svojo imenitno knjigo: „De revolutionibus orbium coelestium. Norimbergae“, katero je videl tiskano nekaj ur pred svojo smrtjo, 24. majnika 1543.

Njegov prijatelj, protestant Osiander je pa iz strahu pred sovražniki vtihotal v njegovo delo ponarejeni predgovor: „Čitatelju o hipotezah tega dela“, v katerem imenuje Kopernikov nauk le hipotezo ¹⁾ v olajšavo

¹⁾ Da je imel K. svoj nauk za resnico, priča njegovo delo in predgovor, s katerim je posvetil knjigo papežu Pavlu III., kjer sam pravi, da bo molče preziral one, ki bi morebiti grajali njegovo trditev kot sv. pismu nasprotno.

astronomičnih računov in problemov. Devet let pozneje je začel Filip Melancthon trditi, da Kopernikov nauk kot resnica nasprotuje sv. pismu¹⁾.

Tako je veljal polagoma Kopernikov nauk le kot hipoteza, na podlagi katere so v Rimu popravili celo koledar.

Vse bi bilo ostalo pri starem v neprecenljivo škodo astronomiji, ako bi ne bil Galilei nastopil s svojo razpravo o solčnih pegah. Toda čas, v katerem je jel Galilei razvijati Kopernikov nauk, ni bil ugoden za nove ideje. Italijo je preveval humanistični in renesanški duh, protestantstvo se je hitro širilo, vsak deseti je učil kriv nauk in po svoje razlagal sv. pismo. Pristaši nove modroslovne struje, na čelu jim Baco Verulamski, so zavrgli deduktivno, špekulativno metodo in skušali ugonobiti aristotelizem; mesto špekulativne so podali induktivno, naravoslovno metodo, katera brez špekulativne istotako škoduje modroslovju. V Italiji najdeš v istem času nebroj modroslovcev, ki so zabredli v krive in veri nasprotné nazore; večinoma so bili ti krivoverci Galilejevi prijatelji in pristaši Kopernikovega nauka. Omenim naj le bolj zloglasne, kakor so bili Giordano Bruno (1550—1600)²⁾, Telesius (1508—1580), Patritius (1529—1597), Juan Valdez, Carnesecchi, Ruggiero, Ochino, Vermigli, Ficinus (1433—1499), Morandi, Hijeronim Cardanus (1501—1576), Zabarella, Cremonini, Vanini, Pomponatius, Pavel Sarpi (fra Paolo 1552—1623), fra Fulgentio Manfredi, knezoškof Marko Antonij de Dominis iz Spljeta (prestopil v anglikansko cerkev), Tomaž Campanella i. dr.³⁾.

Umljivo je, da je morala biti cerkev v takih razmerah jako previdna, in čisto naravno je torej, da so tudi Galileja jeli sumničiti krivoverstva, ker se je vedno bratil s krivoverci in z njimi dopisoval. Največja napaka tedanjih bogoslovcev je pa bila, da so segali na naravoslovno polje in dokazovali naravoslovne resnice s sv. pismom in se opirali na

¹⁾ V knjigi „Initia doctrinae physicae“ je navedel za dokaz sledeča mesta: Joz. X. 12: Solnce ne gani se proti Gabaonu... In stala sta solnce in luna...; IV. knj. Kralj. XX. 11. (isto Izaija XXXVIII. 8): Klical je tedaj Izaija, prorok Gospodov, in nazaj je pomaknil senco po črtah, po katerih je bila že prišla na Ahazovi solnčni uri, za deset stopinj; Ps. LXXIV. 4: ... jaz sem utrdil nje (zemlje) stebre; Ps. CIV. 5: ... ki si vstavil zemljo na njeno trdnjavo, da se nikoli in nikoli ne premakne.

²⁾ Bil je radi svojih panteističnih nazorov sežgan (?) v Rimu.

³⁾ Protestant dr. Albert Schwegler jih v svoji „Gesch. d. Philos.“ tako-le obsodi: „Sie alle waren Menschen von leidenschaftlichem, enthusiastischem, brausendem Wesen, unstetem und wildem Charakter, unruhigem und abenteuerlichem Leben, Menschen, die ein heisser Drang nach Erkenntnis beseelte, bei denen aber viel Phantasterei, Wildheit der Einbildung, Sucht nach geheimen astrologischen und geomantischen Kenntnissen mitunter lief, weswegen sie auch ohne fruchtbare nachhaltige Wirkungen vorübergingen“. Istovelja deloma tudi o Galileju.

občno mnenje sv. očetov. Da je bilo njih postopanje neopravičeno in krivo, kaže tridentinski cerkveni zbor, ki uči, da je občno mnenje sv. očetov nezmotljivo le „in rebus fidei et morum“, ne pa v posvetnih rečeh. Jezuit Inchofer, strasten Galilejev nasprotnik, pravi sam, da so se sv. očetje v naravoslovnih vprašanjih, posebno pa v astronomičnih, vedno držali mnenja sovrstnih naravoslovcev. Vendar se je Inchofer istotako, kakor drugi, skliceval na občno mnenje sv. očetov.

Galilei je večkrat razkrival povsem prave nazore o razlaganju sv. pisma in navajal mnenje učenega razlagalca Benedikta Pererius-a S. J. iz Valencije, ki je učil, da v sv. pismu ne smemo iskati naravoslovnih resnic, in Galilei je čisto prav trdil v pismu, katero je pisal 21. grudnia 1613 Castelliju, profesorju matematike v Pizi, da sv. Duh v sv. pismu ne uči naravoslovja, da govori sv. pismo o naravoslovnih rečeh tako, kakor so govorili ljudje v času, ko je bilo sv. pismo pisano, in da moramo dotične stavke glede naravoslovja tako razlagati, kakor uči naravoslovna veda. S tem pa je storil Galilei usodni korak na bogoslovno polje.

(Dalje prihodnjič.)

Oblačku.

Oj ti oblaček bel,	Bog ve to, kak spomin
Ki pluješ tak lahnó,	Budiš, ko v te strmim
Ki pluješ tak vesel	In s tujih ti planin
Nad žalno to zemljó.	To željo govorim:

Nad malo tam vasjoj
Čez grobni plovi hlad;
Nad grobom tam postoj,
Nanj rósi blagodat.

Tomko.

Lahko noč.

Molk po ulicah je mestnih,	Veličastno in mogočno,
Tožno okna v noč strmé,	Kot da polna je zlatá,
Le na nebu, na polnočnem	Mimo plove reka silna,
Vozi luna se molčé.	Vetrec lahko noč' pihljá.

Igorjevič.

Glasnik.

Msgr. dr. Anton Mahnič — krški škof. Radostno smo pozdravili vest, da je naš ljubljeni dr. Mahnič izbran za škofa na otok Krk. Ognjeviti brambovec katoliških nauk je postal darežljiv lastnik teh nauk in dosegel s tem najlepšo čast na zemlji. Svetopisemski psalm poje blagrice junaku, ki pomeče babilonske otročiče ob skalo. Dr. Mahnič je razbijal neusmiljeno izrodke zmote in laži ob skali večne resnice. In mi mu vemo hvalo za to. Kot šestnajstletni dijaki smo bili nabrali po knjigah mnogo mislij, nasprotujočih duhu nauk, ki smo jih prinesli z doma. Porajati so se nam jeli dvomi in po bujni mladeniški naravi nismo zvrčali krivde na svoje oči, ko nismo videli luči v vseh naukih sv. cerkve, ampak dolžili smo sonce. Čutili pa smo, da moramo v pridobitev duševnega miru ali vse zavreči, ali vse priznati. Prvo nam je bilo grozno, za drugo smo imeli voljo, a ne prepričanja. Tedaj nam je prišel v roke „Rimski katolik“, in mi smo ga čitali slastno. Učena razmotrivanja tega lista so nam oplojala duha, njegove načelne sodbe o vseh najnovejših kulturnih pojavih so nas vodile k lastni duševni samostojnosti: pred vsem pa nas je vleklo njegovo absolutno, delavno prepričanje. Strli smo maloverne predsodke in ljubili smo moža, ki je podal močno oporo k temu srečnemu činu našega uma, ljubili smo ga tembolj, ker so ga strastni nasprotniki krivično napadali.

Da je tako odločen in globoko prepričan mož, kakor je dr. Mahnič, logično uporabljajoč svoja iz uma in razodetja izvirajoča, zato nujna načela, zadel ob nejednotne in nefilozofične nazore nasprotnikov z zmogovito brezobzirnostjo, tako da je napravil pri nasprotnikih utisek moža brez krščanske ljubezni in povzročil mnogo krika, se ne čudimo. To je vedno znak samorasle in odločne narave. A mi mu nismo mogli odrekati velike ljubezni, tudi takrat ne, kadar je v jasnih in ostrih kritikah, katere so včasih celo nas same vznemirjale, kazal zmote naših nam k srcu priraslih pisateljev in pesnikov in zasledoval v njih spisih najtanjše, že nedolžne poteze pogubnih nazorov. Saj je imel odprto in sprejemljivo oko tudi za vrline in je bil primoran ostro grajati zmote, da so se zjasnili pojmi in se je pridobila svoboda za trezno in pravično sodbo ter se ni mladini v škodo kar vse vprek hvalilo. Prav ob neustrašenem nastopanju „Rimskega katolika“ se je močno ojačila katoliška zavest med slovenskim vernim razumništvom. Le navdušenje za sveto stvar je storilo dr. Mahniča bojevitega. To so mu celo miroljubni somišljeniki zamerili. Mi menimo, da bi bilo neplodno prepirati se, kateri je boljši apostol, ali sv. Janez ali sv. Pavel.

Ni nam namen na tem mestu dodobra označiti dr. Mahniča zasluge. Omenimo naj le njegovo očetovsko skrb za slovensko dijaštvo sploh in za akademike posebej. Vsekdar je bil pripravljen s svetom in z gmočno podporo. On je duševni oče akademičnega društva „Danice“, katera je ponosna na svojega prvega častnega člana. Tudi naša „Zora“ mu je dolžna hvalo.

Naše najiskrenejše želje so, da ohrani Bog novega vladiko še dolgo let v čast cerkvi in narodu. Prevzvišenega pa prosimo, da se spominja tudi nas dijakov v svoji molitvi.

„Danica“. V nedeljo dne 21. t. m. je imela „Danica“ 4. redno zborovo sejo in sicer to pot v društvenih prostorih. Mesto izstopivšega blagajnika g. Levičnika Avgusta volil se je t. J. Bergant stud. phil. Na dnevnem redu je bilo tudi „Razmerje“ „Danice“ z „Zoro“, glasilom slovenskega katoliškega akad. dijaštva. Določilo se je, da prevzame društvo gnotno jamstvo za „Zoro“, ker je s tem bodočnost našega glasila bolj zagotovljena, kakor če bi posamezniki nosili riziko. Z večino glasov se je vsprejel tudi predlog, da se društvo naroči na „Slovenko“.

Dijaški nemiri. Zadnje tedne je bilo po raznih evropskih vseučiliških polno izgredov in nemirov. Na vseh krajih je vrelo; na severu in na jugu prirejala je akademična mladež demonstracije, tu in tam precej resne. Najhujše je bilo na Ruskem, ko so se koncem preteklega leta pojavili v Moskvi in nekaterih drugih mestih večji dijaški nemiri. Začeli so se, ko se je obhajal spomin ponesrečencev na Hođimskem polji povodom carjevega kronanja. Izgredi so bili političnega značaja in so bili naperjeni proti policiji in proti moskovskemu gubernatorju, velikemu Knezu Sergeju. Ob jednom je vlada zvedela za razne zveze na ruskih visokih šolah, katere razširjajo revolucionarne ideje. Policija je zaprla 1114 dijakov, od katerih je bilo 662 kaznovanih. — Značilno za ruske razmere je bilo nastopanje generala Novickega v Kijevu. Ta general je prišel z orožniki prav med predavanjem na ondotno vseučilišče in pozval profesorja, da preneha s svojim predavanjem, češ, da mu je preiskati avditorij. Ugovor profesorja, da orožniki sploh ne smejo na vseučilišče brez dovoljenja akad. senata, je bil brez uspeha. Pri preiskavi se je pokazalo, da je imel general res dober nos, kajti orožniki so našli neki razglas visokošolcev iz Moskve, razne proklamacije in brošure socijalistične vsebine. Nato je general takoj ukazal odpeljati več sumljivih visokošolcev.

Jedva so se pomirili duhovi na Ruskem, začeli so se koncem januarja nemiri na Grškem. Profesorja Galvanija, slavnega grškega kirurga, motilo je mej neko operacijo na kliniki nemirno vedenje dijakov, radi česar jih je pozval k redu. To je navzoče slušatelj tako razdražilo, da so sklenili kolegij prof. Galvanija ne več obiskovati. Začel se je mej medicinci splošen štrajk, h kateremu so pozvali tudi juriste. Ker se juristi temu vabilu niso hoteli odzvati, začeli so se nemiri mej juristi in medicinci, dokler ni slednjič nastala na univerzi splošna ustaja. Dne 28. januarja so se zaprle vse fakultete do konca prvega polletja. Osemsto dijakov je posedlo vseučilišče; vojaštvo pa je obkobililo poslopje in postavilo močne straže ob vhodih; dijaštvo, ki je ostalo izven univerze se je večkrat spoprijelo s policijo, na katero so dijaki streljali z revolverji; več oseb je bilo težko ranjenih. Policija je pretrgala vodovod, ki preskrbuje vseučiliške prostore z vodo, da bi tako zaprla dijakom vodo in jih prisilila zapustiti poslopje. Toda tudi to ni pomagalo. Še le ko je metropolit atenski z nekaterimi profesorji prišel v avlo in jih nagovoril, da naj zapuste vseučilišče, češ, da se bode vlada

ozirala na njih težnje, so dijaki ubogali. Vlada pa se ni ozirala na metropolitove obljube ter dala načelnike upora zapreti.

Istočasno so se pojavili nemiri tudi na laških vseučiliščih. Ko je naučni minister Gianturco obiskal bolonjsko visoko šolo, vsprejeli so ga vseučiliščniki socijalističnega mišljenja z demonstrativnim žvižganjem in policija je dobila ukaz, izprazniti avlo. To je dalo povod mnogobrojnim izgredom. 30. januarja je začelo vreti mej rimskimi akademiki, kjer je policija aretovala nekaj nemirnežev. Dne 2. februarja so prisilili dijaki v Neapolju profesorje, da so prenehali s predavanji. Dva dni za tem so priredili v Rimu velik dijaški shod, na katerem so izrazili svojo solidarnost s kaznovanimi tovariši. Tudi na visoki šoli v Palermu je prišlo do izgredov, tako da je moral dati rektor šolo zapreti; isto se je zgodilo tudi v Turinu. Najbolj kritičen je bil položaj v Neapolju, kjer je moralo celo vojaštvo vmes poseči. Toda duhovi so se kmalu poglobili, kajti že dne 9. t. m. so imeli neapolitanski akademiki shod na morji v 80 čolnih, kjer so obljubili, da v prihodnje ne bodo več prirejali tako hrupnih manifestacij.

Mi tem nemirrom ne pripisujemo posebnega pomena, a jedno moramo konstatovati, da se mej akademiško mladino rapidno razširja socijalizem v najslabšem pomenu besede. Zlasti resen je položaj na Ruskem, kjer si revolucijska ideja pridobiva vedno več pristašev.

Konec dijaških dvobojev — v Berolinu. Vsled znanega ukaza nemškega cesarja glede dvobojev v vojni, sklenili so dijaki berolinskega vseučilišča in tehnike soglasno, sestaviti častni sod, ki naj mirnim potom razrešuje dijaške prepire ter z vsemi močmi deluje proti dijaškemu dvo-boju. In v Avstriji — — — ?

Demonstracija. Zvečer 15. februarja zbralo se je pred stanovanjem prof. Kaposi-ja kakih dvesto delavcev, kateri so na dano znamenje glasno zaklicali trikrat „Pereat Kaposi“. Potem so se mirno razšli, tako da policiji ni bilo treba posegati. Vzrok tej demonstraciji je bila neka opazka, katero si je prof. Kaposi dovolil dostaviti svojim izvajanjem o kožni bolezni ušivosti: „Ker ni letos zima huda, smo imeli le malo takih slučajev, in ker imajo dotične osebe preveč opraviti z volitvami v V. kurijo“. Samo ob sebi je umevno, da je bila ta opazka skrajno neumestna, in se je moral bedni dunajski proletarijat bridko zadetega čutiti.

Visoka šola za živinozdravilstvo. Z zadnjim dnem preteklega leta je postal vsled Najvišjega odloka c. kr. vojaški živinozdravniški zavod na Dunaju visoka šola. Učni načrt se je bistveno izpremenil. Za vstop je potrebna odslej popolna dovršitev srednjih šol z zrelostnim izpitom. Študije bodo trajale za naprej štiri leta in ne več tri kakor doslej. Ta izprememba je že davna želja veterinarcev in vseh onih, ki prav poznajo pomen živinozdravnikov.

Židovski dijaki na Ruskem. Na ruskih srednjih šolah in univerzah — izjemo dela le vseučilišče v Jurjevu — se je smelo dosedaj

sprejemati le določeno število dijakov židovskega pokolenja. Ker se je pa pokazalo, da študira še vedno preveč židov, objavil je naučni minister odlok, v katerem je to število še bolj skrčil!

Odvetnice. Kantonski svet v Zürichu je po dolgih diskusijah z 120 proti 22 glasovi sklenil, da smejo tudi ženske izvrševati odvetniško prakso; omožene juristnje pa le s privoljenjem soproga.

Prepovedan naslov. Naučno ministerstvo je absolviranim vseučiliščnikom in tudi rigorozantom prepovedalo imenovati se, kakor doslej navadno, „doktorand“.

Promocije. Na graškem vseučilišču sta bila promovirana doktorjem prava g. Martin Šribar, avskultant pri okrožnem sodišču v Celju in g. Karol Šavnik, sin g. Karola Šavnika, župana v Kranju. Obema gospodoma iskreno častitamo!

Naučno ministerstvo je potrdilo g. dr. M. Murka privatnim docentom za slov. filologijo s posebnim ozirom na slov. literaturo.

Listnica uredništva.

X. Zakaj same zajtbljene? Vrhunec vaše modrosti v ljubezenskih rečeh bodi za sedaj: Qui caret uxore, lite caret atque dolore. Pesmic, katere bi primerno učile golo-brade izpeljančke, kakor ste Vi, take modrosti, bi bili mi močno veseli! — **Istinič.** Vam velja isto. Kaj hočete z ljubosunnimi tugami in solzami? Naravno! Kakor mi, privoščijo tudi dekleta premladim snubačem — koš. — **Tomko.** Na Vas stavimo lepe nade. Samo napredovati Vam je mnogo. Bodite jasni in logični. Jednoličnost v obliki ni lepa; v drugi pesmi je polovico rim na i! Ogibajte se še prepatetičnih predmetov. Več v pisnu. — **Boljarič.** Pride v tretji številki, če bo le toliko prostora. Bog Te živi! — **R. v. L.** Hvala za poslano! Vsega pač ne bo moči porabiti, ker je vmes tudi kaj pre . . . no, saj se poznamo. Ona premena v tej številki je bila potrebna. Drugič vprašamo za dovoljenje. Brez zamere! — **Vatroslav.** Malomočna, prozajična pesem. Pobožno pesem mora prevevati svež in čil duh, tako da vse raste in brsti, sicer je slab pijetističen izdelek. Pošljite nam še kaj, a pod pravim imenom!

Naročila in reklamacije naj se blagovoljno pošiljajo **upravnistvu.**

„Zora“ izhaja koncem vsakega meseca izvzemši dva meseca počitnic in stane za celo leto 1 gl., za dijake 60 kr.

Uredništvo: Anton Vadnal, Dunaj, IX. Porzellangasse 30.

Upravnistvo: Pavel Marija Valjavec, Dunaj, V. Matzleinsdorferstr. 76, IV. 30.

Odgovorni urednik: Frančišek Janković, Dunaj.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.